C/2023/446

1.12.2023.

P9_TA(2023)0111

Borba protiv diskriminacije u EU-u – dugoočekivana horizontalna direktiva o suzbijanju diskriminacije

Rezolucija Europskog parlamenta od 19. travnja 2023. o borbi protiv diskriminacije u EU-u – dugoočekivana horizontalna direktiva o suzbijanju diskriminacije (2023/2582(RSP))

(C/2023/446)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir Ugovor o Europskoj uniji (UEU), a posebno njegove članke 2., 3. i 6.,

— uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije (UFEU), a posebno njegove članke 10. i 19.,

— uzimajući u obzir Povelju Europske unije o temeljnim pravima (Povelja), a posebno njezine članke 20., 21. i 23.,

— uzimajući u obzir sudsku praksu Suda Europske unije,

— uzimajući u obzir Prijedlog Komisije od 2. srpnja 2008. za direktivu Vijeća o primjeni načela jednakog postupanja izvan tržišta rada, neovisno o dobi, invaliditetu, seksualnoj orijentaciji ili vjerskim uvjerenjima („horizontalna direktiva o suzbijanju diskriminacije"),

— uzimajući u obzir Direktivu Vijeća 2000/43/EZ od 29. lipnja 2000. o provedbi načela jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo ([1]) („Direktiva o rasnoj jednakosti"),

— uzimajući u obzir Direktivu Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja ([2]) („Direktiva o jednakosti pri zapošljavanju"),

— uzimajući u obzir Okvirnu odluku Vijeća 2008/913/PUP od 28. studenoga 2008. o suzbijanju određenih oblika i načina izražavanja rasizma i ksenofobije kazneno-pravnim sredstvima ([3]),

— uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/692 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi programa Građani, jednakost, prava i vrijednosti ([4]),

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 3. ožujka 2021. naslovljenu „Unija ravnopravnosti: Strategija o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030." (COM(2021)0101) i Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom, koju su ratificirali EU i sve njegove države članice,

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 12. studenoga 2020. naslovljenu „Unija ravnopravnosti: Strategija o ravnopravnosti LGBTIQ osoba 2020. – 2025." (COM(2020)0698),

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 18. rujna 2020. naslovljenu „Unija ravnopravnosti: Akcijski plan EU-a za antirasizam za razdoblje 2020. – 2025." (Akcijski plan EU-a za antirasizam) (COM(2020)0565),

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 5. ožujka 2020. naslovljenu „Unija ravnopravnosti: Strategija za rodnu ravnopravnost 2020. – 2025." (COM(2020)0152),

— uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 16. travnja 2019. naslovljenu „Učinkovitije donošenje odluka u području socijalne politike: utvrđivanje područja za poboljšan prelazak na glasovanje kvalificiranom većinom" (COM(2019)0186)
,

([1]) SL L 180, 19.7.2000., str. 22.
([2]) SL L 303, 2.12.2000., str. 16.
([3]) SL L 328, 6.12.2008., str. 55.
([4]) SL L 156, 5.5.2021., str. 1.

— uzimajući u obzir izvješće Komisije od 19. ožujka 2021. o primjeni Direktive Vijeća 2000/43/EZ o provedbi načela jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo („Direktive o rasnoj jednakosti") i Direktive Vijeća 2000/78/EZ o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja („Direktive o jednakosti pri zapošljavanju") (COM(2021)0139),

— uzimajući u obzir smjernice za poboljšanje prikupljanja i upotrebe podataka o ravnopravnosti koje je 2018. sastavila Podskupina za podatke o ravnopravnosti u okviru Komisijine Skupine na visokoj razini za nediskriminaciju, ravnopravnost i raznolikost i koje su objavljene 2021.,

— uzimajući u obzir ugovore i instrumente UN-a u području ljudskih prava o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, a posebno Opću deklaraciju o ljudskim pravima, Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Konvenciju o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije, Konvenciju o ukidanju svih oblika diskriminacije žena i Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom,

— uzimajući u obzir Program UN-a za održivi razvoj do 2030.,

— uzimajući u obzir preporuke i izvješća Ureda za demokratske institucije i ljudska prava, visokog povjerenika za nacionalne manjine i drugih tijela Organizacije za europsku sigurnost i suradnju,

— uzimajući u obzir Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, a posebno njezin članak 14. i Protokol br. 12 o zabrani diskriminacije,

— uzimajući u obzir sudsku praksu Europskog suda za ljudska prava,

— uzimajući u obzir preporuke, izvješća i rezolucije Europskog povjerenstva protiv rasizma i netolerancije, Upravljačkog odbora za borbu protiv diskriminacije, promicanje različitosti i uključivosti, Parlamentarne skupštine, Venecijanske komisije i drugih tijela Vijeća Europe,

— uzimajući u obzir Europsku socijalnu povelju,

— uzimajući u obzir europski stup socijalnih prava, uključujući njegovo treće načelo o jednakim mogućnostima, i komunikaciju Komisije od 4. ožujka 2021. o akcijskom planu za provedbu europskog stupa socijalnih prava (COM(2021)0102),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. prosinca 2022. o jednakim mogućnostima osoba s invaliditetom ([5]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 10. studenoga 2022. o rasnoj pravdi, nediskriminaciji i borbi protiv rasizma u EU-u ([6]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 14. rujna 2021. o pravima pripadnika zajednice LGBTIQ u EU-u ([7]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 11. ožujka 2021. o proglašenju EU-a prostorom slobode za osobe LGBTIQ ([8]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 17. prosinca 2020. o potrebi za posebnim sastavom Vijeća za rodnu ravnopravnost ([9]),

— uzimajući u obzir svoje rezolucije od 25. listopada 2016. ([10]) i 7. listopada 2020. o uspostavi mehanizma EU-a za demokraciju, vladavinu prava i temeljna prava ([11]),

— uzimajući u obzir svoju rezoluciju od 19. lipnja 2020. o prosvjedima protiv rasizma nakon smrti Georgea Floyda ([12]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 21. siječnja 2021. o Strategiji EU-a za rodnu ravnopravnost ([13]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 26. ožujka 2019. o temeljnim pravima osoba afričkog podrijetla u Europi ([14]),

([5]) Usvojeni tekstovi, P9_TA(2022)0435.
([6]) Usvojeni tekstovi, P9_TA(2022)0389.
([7]) SL C 117, 11.3.2022., str. 2.
([8]) SL C 474, 24.11.2021., str. 140.
([9]) SL C 445, 29.10.2021., str. 150.
([10]) SL C 215, 19.6.2018., str. 162.
([11]) SL C 395, 29.9.2021., str. 2.
([12]) SL C 362, 8.9.2021., str. 63.
([13]) SL C 456, 10.11.2021., str. 208.
([14]) SL C 108, 26.3.2021., str. 2.

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 12. veljače 2019. o potrebi za jačim strateškim okvirom EU-a za nacionalne strategije integracije Roma nakon 2020. i o osnaživanju borbe protiv anticiganizma ([15]),

— uzimajući u obzir svoju zakonodavnu rezoluciju od 2. travnja 2009. o Prijedlogu direktive Vijeća o provedbi načela jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovu vjeroispovijest ili uvjerenje, invaliditet, dob ili seksualnu orijentaciju ([16]),

— uzimajući u obzir svoje rezolucije o stanju u pogledu temeljnih prava u Europskoj uniji,

— uzimajući u obzir raspravu na plenarnoj sjednici u Strasbourgu naslovljenu „Horizontalna direktiva o suzbijanju diskriminacije – sljedeći koraci”, koja je održana 22. listopada 2019.,

— uzimajući u obzir izvješća i ankete Agencije Europske unije za temeljna prava (FRA), a posebno njezino izvješće naslovljeno „Ravnopravnost u EU-u: 20 godina od prve provedbe direktiva o ravnopravnosti” ([17]),

— uzimajući u obzir pitanja upućena Vijeću i Komisiji o borbi protiv diskriminacije u EU-u – dugoočekivanoj horizontalnoj direktivi o suzbijanju diskriminacije (O-000010/2023 – B9-0013/23 i O-000011/2023 – B9-0014/23),

— uzimajući u obzir članak 136. stavak 5. i članak 132. stavak 2. Poslovnika,

A. budući da je pravo na nediskriminaciju jedno od temeljnih prava sadržanih u Povelji i Ugovorima te da se ono mora u potpunosti poštovati; budući da EU zabranjuje diskriminaciju;

B. budući da je načelo nediskriminacije jedna od zajedničkih vrijednosti Europske unije, kako je navedeno u članku 2. UEU-a; budući da u skladu s člankom 10. UFEU-a Unija pri razvoju i provedbi svojih politika i aktivnosti mora težiti suzbijanju diskriminacije; budući da se u članku 20. Povelje navodi da je svatko jednak pred zakonom i da se, nadalje, člankom 21. zabranjuje diskriminacija na različitim osnovama;

C. budući da svaka osoba u EU-u ima jednako pravo postati punopravni i aktivni član društva te da se prema njoj jednako postupa pred zakonom;

D. budući da postoje znatni nedostaci u zaštiti koju pruža okvir EU-a za borbu protiv diskriminacije; budući da ta rascjepkanost dovodi do umjetne hijerarhije osnova, čime se ograničava širina i opseg zaštite koja se na razini EU-a pruža od diskriminacije na radnom mjestu i izvan njega; budući da su osnove spola i rasnog ili etničkog podrijetla u određenoj mjeri zaštićene, ali da ista razina zaštite ne vrijedi i za vjeroispovijest ili uvjerenje, invaliditet, dob i spolnu orijentaciju;

E. budući da je Komisija 2008. predstavila prijedlog horizontalne direktive o suzbijanju diskriminacije (COM(2008)0426) kojom je obuhvaćen velik broj područja, kao što su obrazovanje, socijalna zaštita, pristup robi i uslugama te opskrba robom i uslugama; budući da je Parlament donio svoje stajalište u travnju 2009.; budući da Vijeće nije nikada donijelo svoje stajalište, a prošlo je više od 15 godina; budući da se prijedlog i dalje blokira u Vijeću unatoč višestrukim pozivima Parlamenta;

F. budući da neke države članice blokiraju konkretan napredak u vezi s tim konkretnim predmetom u Vijeću;

G. budući da je diskriminacija u porastu diljem EU-a; budući da neprikupljanje usporedivih i razvrstanih podataka o ravnopravnosti u državama članicama i nedovoljno prijavljivanje slučajeva sprječavaju pravilno dokumentiranje diskriminacije; budući da svaka peta osoba u EU-u doživi diskriminaciju ili uznemiravanje na različitim osnovama ili na kombinaciji različitih osnova ([18]);

H. budući da su Sud Europske unije i Europski sud za ljudska prava razvili opsežnu sudsku praksu u području jednakog postupanja i borbe protiv diskriminacije otkad je Komisija 2008. predstavila prijedlog horizontalne direktive o suzbijanju diskriminacije; budući da je u sudskoj praksi Suda Europske unije i Europskog suda za ljudska prava pojašnjeno nekoliko pitanja u pogledu tumačenja okvira EU-a za borbu protiv diskriminacije te se stoga njome pružaju korisne smjernice za primjenu postojećeg zakonodavstva;

([15]) SL C 449, 23.12.2020., str. 2.
([16]) SL C 137 E, 27.5.2010., str. 68.
([17]) https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-opinion-equality-directives-01-2021_en_0.pdf.
([18]) https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-opinion-equality-directives-01-2021_en.pdf.

I. budući da je nedovoljna provedba okvira EU-a za borbu protiv diskriminacije i sudske prakse Suda Europske unije i Europskog suda za ljudska prava u državama članicama postojan problem koji se ne može zanemariti;

J. budući da je zaštita od diskriminacije nedosljedna u državama članicama i da se pokazalo da to negativno utječe na pojedince i društvo u cjelini;

1. izražava duboko žaljenje što je u Vijeću horizontalna direktiva o suzbijanju diskriminacije blokirana od 2008.; ponovno poziva Vijeće da nakon 15 godina nedjelovanja hitno deblokira horizontalnu direktivu o suzbijanju diskriminacije; ističe da je taj cilj potrebno postići do kraja ove godine i da je Parlament spreman za usvajanje još u ovom parlamentarnom sazivu;

2. podsjeća da su u Ugovorima EU-a i Povelji utvrđeni mandat i odgovornost EU-a za borbu protiv diskriminacije i promicanje jednakog postupanja prema svima;

3. ističe da su prema posljednjem izvješću o napretku o horizontalnoj direktivi o suzbijanju diskriminacije dvije delegacije izrazile opće rezerve, dvije su izrazile parlamentarne analitičke rezerve, dok su sve delegacije izrazile opće analitičke rezerve; naglašava da pitanja u središtu rasprava u Vijeću uključuju odredbe o invaliditetu, a posebno mogućnost da se državama članicama ponudi neuobičajeno dugo produljenje razdoblja prenošenja imajući u vidu njihovu obvezu osiguravanja razumnih prilagodbi; žali zbog činjenice da, unatoč jasnoj i hitnoj potrebi da se poduzmu mjere za horizontalnu borbu protiv diskriminacije na razini EU-a, dosad nije ostvaren konkretan napredak;

4. žali zbog činjenice da je Vijeće ignoriralo brojne i ustrajne zahtjeve za deblokiranje predmeta, kao i preporuke Parlamenta, te apelira na Vijeće da ih uključi u svoj mandat i poduzme sve odgovarajuće mjere za borbu protiv diskriminacije u EU-u;

5. poziva nadolazeća predsjedništva Vijeća da ozbiljno razmotre uspostavu posebnog sastava Vijeća za ravnopravnost, uključujući rodnu ravnopravnost, kako bi se olakšale rasprave na visokoj razini o tim pitanjima i omogućile odgovarajuće rasprave o tekstu te direktive na ministarskoj razini; žali zbog činjenice da je u skladu s člankom 19. UFEU-a potrebna jednoglasnost u Vijeću i poziva na aktivaciju premošćujuće klauzule;

6. ističe da bi se donošenjem horizontalne direktive za suzbijanje diskriminacije pružio sveobuhvatan i ključan okvir za borbu protiv diskriminacije na razini EU-a i uklonile postojeće praznine u okviru EU-a za borbu protiv diskriminacije, čime bi se osigurala zaštita izvan tržišta rada; naglašava hitnu potrebu za usvajanjem horizontalnog pristupa borbi protiv diskriminacije kako bi se uklonila trenutačna umjetna hijerarhija zaštićenih osnova, čime bi se zaštita pružila svima;

7. žali zbog toga što države članice i dalje ne provode okvir EU-a za borbu protiv diskriminacije; zabrinut je zbog toga što to negativno utječe na pojedince i društvo u cjelini ([19]); poziva države članice da osiguraju potpunu i ispravnu provedbu postojećeg okvira EU-a za borbu protiv diskriminacije;

8. poziva Komisiju da pojača praćenje provedbe postojećeg zakonodavstva; podsjeća na svoje stajalište da bi se godišnje izvješće Komisije o vladavini prava trebalo proširiti kako bi se uključile sve vrijednosti iz članka 2. UEU-a, uključujući jednako postupanje i nediskriminaciju; nadalje, poziva Komisiju da se proaktivno koristi svim dostupnim alatima za provedbu prava EU-a u tom području, među ostalim pokretanjem i provedbom postupaka zbog povrede prava protiv država članica;

9. traži od država članica da bez odgode počnu poštovati sudsku praksu Suda Europske unije i Europskog suda za ljudska prava te da Komisija prati provedbu te sudske prakse, posebno u području jednakog postupanja i nediskriminacije; poziva Komisiju da poduzme odgovarajuće mjere u slučaju nepoštovanja;

10. izražava duboku zabrinutost zbog nedovoljne osviještenosti o Povelji te zbog njezine nedovoljne primjene na nacionalnim razinama, kako je istaknula Agencija za temeljna prava; poziva Komisiju da pojača napore za promicanje Povelje i njezine pravilne primjene, kao i primjene okvira EU-a za borbu protiv diskriminacije i relevantne sudske prakse Suda Europske unije i Europskog suda za ljudska prava u državama članicama;

11. izražava zabrinutost zbog toga što su, prema informacijama Agencije Europske unije za temeljna prava, trenutačni postupci i sustavi za prijavljivanje diskriminacije često neučinkoviti i ne pomažu uvijek žrtvama diskriminacije u traženju pravne zaštite i pristupa pravosuđu; poziva države članice i Komisiju da pronađu odgovarajuće rješenje za takvo stanje, čime bi se osiguralo da svi europski građani osjećaju da na siguran način mogu prijaviti sve slučajeve diskriminacije s kojima su se suočili;

([19]) https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-opinion-equality-directives-01-2021_en_0.pdf.

12. poziva države članice i Komisiju da promiču prikupljanje i upotrebu podataka o ravnopravnosti u skladu sa zakonodavstvom EU-a i nacionalnim zakonodavstvom; ističe da je obvezno prikupljanje usporedivih i razvrstanih podataka o ravnopravnosti nužno kako bi se osiguralo odgovarajuće dokumentiranje diskriminacije uz potpuno poštovanje temeljnog prava na privatnost, zaštite osobnih podataka i relevantnog zakonodavstva EU-a i nacionalnog zakonodavstva;

13. žali zbog izrazito zabrinjavajućih trendova u pogledu jednakog postupanja u nekoliko država članica, koje je istaknula i Agencija Europske unije za temeljna prava ([20]); poziva Komisiju da pomno prati sve veće nazadovanje u pogledu ljudskih prava i porast diskriminacije diljem EU-a; nadalje, poziva Komisiju da istraži sve moguće načine da se stvari u pogledu horizontalne direktive o suzbijanju diskriminacije na političkoj razini pokrenu s mrtve točke i da se s jednakom odlučnošću bori protiv svih oblika diskriminacije u EU-u;

14. smatra da se svako Komisijino ažuriranje prijedloga horizontalne direktive o suzbijanju diskriminacije mora temeljiti na stajalištu Parlamenta, da se u obzir mora uzeti intersekcijska diskriminacija i izričito zabraniti diskriminacija na bilo kojoj kombinaciji osnova navedenih u Povelji;

15. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.

([20]) https://fra.europa.eu/en/publication/2022/fundamental-rights-report-2022